

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 346

ערש"ק פרשת "ויצא", ט' כסלו תשע"ג

"ובזונני נא בואת"

פרשיות חומש בראשית הולכות וחומקות מבין ידינו. כמה אפשר ללמוד מכל פסוק ופסוק מפרשיות נפלאות אלו. כמה יפה וגדושה היא תורתנו הקדושה. ישנו איזה ענין בפרשתנו שלכאורה נראה תמוה. יעקב אבינו בחיר האבות הולך לדרכו להקים את בית ישראל, והנה הוא נודר נדר גדול לאלוקי ישראל וכה אומר: "אם יהיה אלוקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנוכי הולך ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלוקים. והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלוקים וכל אשר תיתן לי עשר אעשרנו לך". והקשו המפרשים הקדושים: לכאורה משמע כאילו חס ושלום ניסה יעקב אבינו את ה' יתברך והציב לו תנאים, שאם יעשה לו את כל אותם הדברים האלה, ה' יהיה לו לאלוקים ואם לאו... והרי הוזהרנו מפורשות בתורתנו הקדושה: "לא תנסו את ה' אלוקים", והרי ידוע ומפורסם שהאבות הקדושים קיימו את כל התורה עוד קודם נתינתה ובפרט בדבר יסודי ובסיסי שכזה. וכבר פירשו רבותינו הראשונים זיע"א (רמב"ן, רבינו בחיי) שאסור לאדם לנסות את הקב"ה ולומר אראה אם יצליחו ענייני על ידי עבודתי אותו יתברך, אלא יגמור בליבו לעובדו עבודה תמה מאהבה בכל אופן בין יצליח ובין לאו. ובדאי לא עלתה על יעקב אבינו מחשבה שכזאת, אם כן מה פשט הדברים? ומתוך הצדיק הקדוש האדמו"ר רבי חיים מרדכי מנדבורנה זיע"א בספר הקדוש "דבר חיים", שניסה יעקב אבינו את ה' יתברך רק לעניין המעשר בלבד וכה אמר אם יעשה לי ה' יתברך את כל הטובות האלה, עשר אעשרנו לך - הרינו נודר לתת מעשר, והרי באמת בעניין המעשר בלבד מותר לנסות את ה' יתברך כמו שכתוב: "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתו ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות-אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די". וה' יתברך יוכנו לעובדו באמת בלבב שלם, לברכה והצלחה!

"לגלות את התרמית!"

לבן הרמאי - צריך להבין על מה ולמה זכה לתואר "נכבד" זה? מובא במדרש (בראשית רבה, ע"ז) שלבן כינס את כל אנשי מקומו, ונשא דרשה חוצבת להבות אש: "היודעים אתם שהיינו דחוקים למים, כיון שבא צדיק זה, (יעקב אבינו) לכאן, נתברכו המים". כך הרעים בקולו, ובכדי לשמור על מפלס המים שלא ירד מתחת ל"קו השחור", יעץ להם שיחליף את רחל בלאה וממילא בעל כורחו ישאר יעקב עוד שבע שנים, ותרבה הברכה לרגלו. וכדי שלא יספרו ויגלו את התרמית ליעקב, לקח מכולם משכונות, ומהם קנה את שמן, יין ובשר וערך סעודה. ומסיימים חז"ל על כך: "הוי, למה נקרא שמו לבן הארמי - שרימה באנשי מקומו", דהיינו שעקב מעשה זה זכה לאותו תואר של "נכבד". ושאל הגאון רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל בעל ה"לב שלום", שיותר ראוי לקרותו "גולן" - שהרי שבזה שלקח את המשכונות של אנשי עירו, לא היה שום מעשה רמאות, אלא שוד וגזילה לאור היום, ומדוע נקבע שמו מתוך מעשה זה ל"לבן הרמאי"? ותיירץ הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, כשרואים מעשה כזה, יש לנו להתעורר ולשאול היאך לבן לא התבייש לעשות זאת ומדוע לא פוחד הוא שלבסוף אכן תתגלה תרמיתו? אלא מעשה זה, גילו חז"ל, שורשו ויסודו של אותו רמאי, ואין לנו הוכחה גדולה יותר שמרמה האדם את עצמו יותר ממעשה זה! והסביר ה"לב שלום" והרחיב שלא נמצא בכל רמאיי תבל עזות פנים במידה גדושה כזו, שיודע שהוא גונב את כולם, והוא מרקד ומזמר יחד עם כולם במשתה בקור רוח, ואינו מרגיש כלל אי נעימות, ולמה? מפני שלדעתו אין כאן גול כלל!... שהרי בפירוש הסביר להם בטוב טעם ודעת בכנס שעשה, שכולם צריכים את יעקב במקום ואם כן פשוט הדבר שכולם צריכים לשאת במשא ולשלם על כך... ולדעתו אף התנהג עימם לפנים משורת הדין שלקח כספם ועוד ערך "להם" סעודה... ולא זאת בלבד אלא שכל הבריות הרי מחוייבים לשמח חתן וכלה שהרי הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו, עובר בה' קולות... וממילא מחשיב לבן את עצמו כאדם ישר ובר מעלה שלקח מכולם ממון שמגיע לו על פי הדין ולא נהנה ממנו באצבעו הקטנה, אלא נתנו כולו למטרת צדקה וחסד של הכנסת כלה וממילא לא נותר אלא שיגשו אליו כולם בתחילת או בסוף הסעודה ויתנו לו "ישר כוח" גדול על מעשיו הגדולים "בלתי לה' לבדו"! ואכן מה יאה ומה נאה דוקא על מעשה זה לקרותו "לבן הרמאי" על שם שמרמה את עצמו ומתוך כך הצליח לרמות את כל אנשי מקומו! אחים יקרים, במה דברים אמורים? תורתנו, תורת נצח ומוסריה נצחיים המה, גם אם לא "זכינו" להגיע לדרגתו של אותו לבן הארמי, הבה נתבונן נא בעצמנו האם גם אנו במידה זו של רמאות עצמית - איננו נגועים? ונסביר הדברים: מצהירים אנו בפנינו השכם והערב שעולם הזה ארעי וחולף, ואילו עולם הבא - עולם נצח: אם כן, האם משקיעים אנו זמן לזכות לעולם הבא שהוא עיקר לפי הצהרותינו (ובאמת כן הוא לפי תורתנו) כמו שמשקיעים אנו בעולם החולף? מתפללים אנו בכל יום: "אהבת עולם אהבתנו ה' אלוקינו וכו'", מתחננים ומבקשים: "ותלמדמו חוקי חיים לעשות רצונך בלבב שלם... והאר עינינו בתורתך"... מודים אנו בפניו שהתורה היא חיינו ובה נהגה יומם ולילה, האם מיד לאחר התפילה, נוהגים אנו ללמוד את אותה התורה שכל כך התפללנו עליה וביקשנו לזכות בה או "נוהגים" אנו ברכבנו "כי גז חיש ונעופה", ואומנם אנו, להביא טרף לביתו, "רחמנא פטריה", אך האם לפחות בערב כששבים אנו מהעבודה ומתפללים ערבית ולא שוכחים גם אז לבקש ולהתחנן בפה מלא: "... תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת. על כן ה' אלוקינו בשוכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך, ונשמח ונעלוז בדברי תלמוד תורתך וחוקותיך ומצוותיך לעולם ועד". מודיעים אנו קבל עם ועדה: "כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה!". האם לפחות אז ממלאים אנו את נפשנו במזון הרוחני שמביא מזון ותרופה ומאיר את חשכת החיים? או שמא מסתפקים אנו בדבר תורה קצר בין "מנחה לערבית"? גם אם לצערינו נכשלנו במבחן ה"פתע", כל עוד הנשמה בקירבנו לא מאוחר, נספח עצמינו אל שיעורי התורה די בכל אתר ואתר, ונזכה שה' ישמרנו מעתה ועד עולם!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
17:49	17:16	16:15	ת"א
17:54	17:15	16:01	י"ד
17:50	17:14	16:05	חיפה
17:50	17:17	16:19	כ"ש

הפסרת השבוע:
א: "ויברח יעקב" ס: "ועמי תלואים"

מטעמים לשבת

ולכו רעו" - לפחות תן להם פרנסה בריות, שלא יחסר מזונם ומלבושם, עד אשר נזכה לגאולה השלמה...

(מענינה של תורה)

"וישק יעקב לרוזל וישא את קולו ויברך"

(כט,יא)

על שום מה בכה? על שום שהעולם יקבל זאת כדבר הדיוט, בו בזמן שאצלו היה "וישק" זה עניין שמיימי נשגב...

(מענינה של תורה)

"ורוזל היתה יפת תואר ויפת מראה"

(כט,יז)

יש לדקדק, שלבאורה תיבת "היתה" נראית כמוותרת, ודי היה לומר "ורחל יפת תואר ויפת מראה"? ונראה לומר, שבא הכתוב לומר שרחל מטבעה ומצד עצמה יפת תואר, ולא שהתייפחה על ידי שצבעה את פניה בתכשירים שונים, ולכן אמר "ורחל היתה יפת תואר", דהיינו שהיתה מאז ומתמיד יפת תואר...

(תורת הפרשה)

אבינו לבקש אכסניה מרווחת, אלא שכב במקומו ושם אבן למראשותיו...

(מענין השבוע)

"ויאמר הן עוד היום גדול לא עת"

האסף המקנה" (כט,ז)

כתב בספר "מלא העומר": כיון שיום אתמול נתקצר בשעתיים בשביל יעקב - "ששקעה לו חמה שלא בעונתה" - סבור היה יעקב, כי לדעתם חל שינוי בסדרי בראשית והימים כבר יהיו קצרים תדיר, וממילא הגיעה העת לאסוף את המקנה - לפיכך אמר להם: "הן עוד היום גדול" - אתמול היה זה רק באורח אקראי, מאורע חד פעמי, ואילו היום - עוד היום גדול...

(מענינה של תורה)

"לא עת האסף המקנה השקו הצאן"

ולכו רעו" (כט,ז)

הרבי רבי מאיר'ל מפרמישלן זצ"ל היה אומר: ריבוננו של עולם! אם חלילה "לא עת האסף המקנה" - טרם הגיעה העת לאסוף את ישראל מגלותו, אבקשך על כל פנים: "השקו הצאן"

"זהנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים"

בו" (כוז,יב)

פירש הגאון רבי יעקב חיים סופר זצ"ל, בעל "כף החיים": "הז"ל גילו לנו כי לכל אומה יש שר ברקיע, וכאשר השר עולה ומתרוממת מעלתו, דורך כוכבה של אותה אומה. אבל ישראל אין להם שר משלהם, וה' לבדו הוא מלכם. על כן חלם יעקב כי "ה' ניצב עליו", שייך הוא לה' לבדו. ואם כן, כיצד יתכן שינתן לאומות הכוח לשלוט על עם ישראל? התשובה היא: "מלאכי אלוקים עולים ויורדים - בו!" עם ישראל הוא הגורם לכך! בחטאי - נותן הוא עוז ותעצומות בגייים חלילה, ובשובו בתשובה ניטל מהם כוחם!

(מענין השבוע)

"ואולם לוז שם העיר לראשונה"

(כוז,יט)

לשם מה מספרת התורה הקדושה, שלבית אל קראו לוז? אלא, ביאר רבינו הרלב"ג זצ"ל, ביקשה התורה ללמדנו את מידת ההסתפקות במועט במקום להצטרך לטובת הבריות: למרות שהיתה שם עיר סמוכה ושמה לוז, לא סר לשם יעקב

מוזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

זהו הכבוד הכי גדול, אני ר"מ בישיבה, אני רק שליח! ועכשיו - הפטיר המשגיח - תשאלו אותו, ותווכחו שכך היה!... ומרן הרב שך זצ"ל סיים: כולם היו המומים, ואני בפרט. כי בדיוק כך היה, כאילו נכח בפגישה! אבל לא היתה זו רוח הקודש, היה זה 'חכם עדיף מנביא' - וחוכמתו מן התורה היתה, מעיון בכל פרשה וממחירה בכוחות הנפש של האדם.

***

בראדן היה בחור מבוגר כבן שישים, רבי הרשל מקמניץ, שלא עלה בידו להינשא מפאת מחלת ריאות בה לקה. וסיפר למרן הרב שך זצ"ל כי פעם, בליל יום הכיפורים, כשכל בני הישיבה עזבו את בית המדרש, נותר הוא לבדו עם הרהוריו. לפתע הבחין שאינו לבדו. רבן של ישראל, ה"חפץ חיים" זצ"ל, התיישב לצידו והחל לשוחח עימו. העלה זכרונות מימי נעוריו, כיצד התייתם מאביו בגיל עשר, וכיצד גלה למקום תורה. כמה נסיונות עבר, בגשמיות וברוחניות. הן בנסיון עוני ומחסור והן בהדיפת נסיונות המשכילים להזיחו מעל ה'. וסיפר שהסכים להינשא לאחותו החורגת שהיתה גדולה ממנו בשנים כדי לשמור על שלום הבית בין אימו לבעלה, ואילו חברו זכה לשידוך מאושר ולנדוניה בסך עשרת אלפים רובל. בסופו של דבר, איבד חברו כספו בעניין רע והפך לסוחר זעיר וקשה יום, ואילו הרבנית של ה"חפץ חיים" עזרה על ידו להקדיש חייו לתורה ולזיכוי הרבים. הנה כי כן, מה שנראה בשעתו כצרה מצמיח ישועה, ומה' מצעדי גבר כוננו - כך שוחח עימו לילה שלם, כל ליל יום הכיפורים המקודש! לא הזכיר ענייני חשבון נפש וחרדת הדין, אלא רק דברי ניהומים וחיזוק!

(לולי תורתך)

הערצת מרן הרב שך זצ"ל למרן המשגיח רבי יחזקאל הלוי לוינשטיין זצ"ל היתה עד אין שיעור. אומר היה שהשגתנו במידת החסידות מגעת רק עד למשגיח, שהוא בבחינת עבד ה' ושיבר כל רצונותיו בלתי לה' לבדו. ואמר, שהמשגיח היה חכם עצום, וכל חוכמתו מן התורה. ואביא לפניכם דוגמא, אמר מרן זצ"ל, מה היא חוכמה מן התורה. בשעתו, כיהן מרן זצ"ל כר"מ בישיבת קלעצק, בראשותו של מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, ורבי יחזקאל כיהן שם כמשגיח. בצוק העיתים שקל רבי אהרן להעביר את ישיבתו לוולוז'ין, שם עמד שומם בנין הישיבה, לאחר סגירת הישיבה על ידי השלטונות. שלח רבי אהרן את מרן לשוחח על כך עם ראשי הישיבה דשם. הרעיון לא יצא לבסוף אל הפועל, ומרן שב לקלעצק. היה זה בערב שבת סמוך לשקיעת החמה ובקושי הספיק להכין עצמו לשבת. תיכף זירז צעדיו לביתו של המשגיח זצ"ל אשר נהג להשמיע שיחת מוסר בליל שבת, בביתו. כשנכנס מרן זצ"ל אל הבית, היתה השיחה כבר בעיצומה, וכשראהו המשגיח זצ"ל אמר: "עבד אברהם אנכי". תמה מרן ותמהו הנוכחים. נענה משגיח ואמר: רבי לייזער (כך כינה את מרן זצ"ל) הגיע, הוא חזר ממילוי שליחות מטעם ראש הישיבה. אספר לכם מה היה שם. הוא הגיע לאותו מקום ואמר: באתי לברר אם יש מקום להעביר לכאן את ישיבת קלעצק. שאלו: אתם ראש הישיבה? וכיון דאיש אמת הוא, אמר: לא. שאלו: אתם המשגיח? השיב: לא. שאלו: אם כן, מה תפקידכם? ואמר: אני ר"מ בישיבה, ואומר שיעור לבחורים, וראש הישיבה שלחני... "כך יש לפעול - סיים המשגיח ואמר - מהפרשה למדנו שיש לומר: "עבד אברהם אנכי!" כך הציג עצמו אליעזר עבד הבית כשבא לבית בתואל,

והייתם לי סגולה

לחם קפוא אין להניחו על האש כדי שיפשיר ולאוכלו, כיון שנכנסת בו רטיבות ומזיק לבריאות, אלא יש להמתין עד שיפשיר מאליו ואחר כך לאוכלו (שו"ת רבבות אפרים ח"א סי' רכ"ב אות ט"ז בשם הגר"י נויבירט שליט"א).

(ישועה והצלחה)

מדברי האש הישירה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

שלום בית

לא להתייאש! לא להרפות!

פעמים רבות שומעים זוגות אשר "מרימים ידים" ביאוש ובחוסר אמון מקווים לשינוי טוב בבית, האיש בשלו ואף האישה בשלה, לו "נמאס" להעיר ולה נמאס "לצפות" ומה האמת? בספר "יסודות הבית" הביא שבאסיפת רבנים שנערכה ב"גרודנא", בשלהי תרפ"ד - הועלתה השאלה בדבר ההנהגה הראויה ביחס לדרשות תוכחה והטפות מוסר. היו בין הרבנים שסברו כי רוחות הפרצים המנשבות בחוצות, רוחות ההשכלה והתנועות המהפכניות המתסיסות את הנוער - עזות עד שיש בהן לשלול כל סיכוי אמיתי להשיג תוצאות אמת באמצעות מחאות מילוליות. לפיכך, טענו הללו, דומה כי במצב הנוכחי יש לקיים את הכלל על פי "כשם שמצוה לומר דבר הנשמע - כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע"... לאחר ויכוח ממושך וסוער סביב הדברים - הופנו כל העיניים לעברו של ה"חפץ חיים" זצ"ל, אשר קם ממקומו, פתח ואמר: "הבה ואספר לכם מעשה... לפני כחמישים שנה - נקלעתי לעיר "קייב" ביום חורף קר. רוח עזה השתוללה בחוצות, הטמפרטורות צנחו עשרות מעלות מתחת לאפס והכפור הצורב חתך ממש באיברות. ברחוב העיר, הבחנתי ביהודיה ישישה, וסל של אגסים מיובשים בידה. "קנו יהודים! קנו אגסים מיובשים בשלוש קופיקות הליטרא! קנו יהודים!" - קראה היא שוב ושוב, אולם נראה היה כי קריאותיה אינן מוצאות מסילות לאוזניו של איש... בקור הנורא, איש לא חפץ להתעכב אפילו רגע מיותר אחד ברחוב. איש לא היה מעוניין במאומה, בודאי שלא באגסים מיובשים, יהא מחירם נמוך ככל שיהיה... במשך הזמן בו צפיתי במעשיה של הקשישה - אפילו אדם אחד לא ניגש להתעניין במרכולתה! גרונה ניחר לשווא! ניכמרו איפוא רחמי על האישה הקופאת בצינה - לשווא, ניגשתי אליה, ושאלתי: "אמרי נא לי, מה תועלת בקריאותיך? הן רואה את שאין איש קונה! מדוע תקפאי כאן לחינם? לכי לביתך, נסי להתגונן מפני הקור הנורא, ולפחות לא תקפאי לשווא!" - טענתך, אולם הקשישה השיבה לי בחוכמה ואמרה: "רבי, תודה על עצתך, אבל מוכרחת אני לומר לך כי זה ארבעים שנה אני עומדת במקום זה, יום אחר יום, ומכריזה על מרכולתי. בכל יום, נראה לי כי איש אינו סר לקנות, אולם בסופו של יום - אני מוצאת עצמי צועדת אל ביתי כשהסל ריק למדי, ואילו ארנקי מלא בקופיקות... על כן, גם היום לא אתייאש, רק אמשיך להכריז עוד ועוד!" - סיימה האישה. "והוא הדבר בעניינינו!" - הטעים רבינו ואמר אז, באותה אסיפת רבנים. "אומנם לפעמים נראה כי דברי התוכחה אשר אנו מרעיפים על ליבם של השומעים - אינם פועלים את פעולתם. לפעמים נדמה שאנו משחיתים את דברינו לשווא. אולם לאמיתו של דבר עלינו לדעת, כי לא כן הוא! בסופו של דבר, טבעם של דברים לחלחל אל הלב, אם לא מיד - אז לאחר זמן! על כן אסור לנו להרפות בשום פנים ואופן. אסור לנו להתייאש. עלינו להמשיך להזהיר ולהתריע מפני הפרצות אשר נבעו בחומת הדת והיהדות הצרופה, ובסופו של יום - מובטח לנו שנראה את התוצאות הנפלאות שישגו דברינו!" כך אמר רבינו בשעתו, ואף כלפינו אמורים הדברים. שכן צריך כל בעל לדעת, שגם אם נראה לעת עתה כי דבריו נופלים על אוזניים ערלות, וכי אשתו אינה נענית לדרישותיו בכל הנוגע לחובותיה כבת ישראל צנועה וחסודה - אל לו לומר נואש! עליו להמשיך ולהזהיר, להמשיך ולהתריע, להמשיך ולעורר, ובסופו של דבר - בודאי יפעלו דבריו את פעולתם הברוכה! וכן הדבר להיפך. ועם הרבה סבלנות, נציל את ביתנו ונחיה חיים מאושרים וטובים.

תזכור הבנים

הרבה תלוי בנו!

בספר "אדני החינוך" כתב שכאשר יש לאדם תדמית שלילית על עצמו אפשר לומר כמעט בוודאות שתהיה לו תדמית שלילית גם על בני משפחתו ומי שמלא מרירות זעם ותיסכול על עצמו ירגיש ללא ספק אותם רגשות כלפי הילדים שלו. ויש לזכור שתמונתו של הילד אודות עצמו נקבעת על פי תמונתם של ההורים כלפיו והיא עומדת חקוקה תמיד מול עיני דמיונו. תמונה זו תשאר אצלו זמן רב ובוודאי בשנות חייו הראשונות, אומנם יש אפשרות להילחם ולהתמודד נגד תמונה זו. אך לשם כך נדרשים מאמצים גדולים מאוד ולא תמיד יש לאדם את הכוחות לכך. על כן אם ההורים יקפידו שלא לצייר על בניהם תמונה שלילית, הם יקלו עליהם מאוד. ויחסכו מהם את הצורך להשקיע כוחות ומאמצים כדי להתמודד נגד תמונה זו. וכך יפנו הילדים את כוחם לדברים טובים, תכליתיים ומועילים. עוצמת התדמית היא חזקה מאוד. והרבה יותר ממה שאנו סבורים כי הנה לדוגמה ישנם מדינות רבות בעולם המורכבות מכמה קבוצות, מכל מיני סוגים. ולא אחת קורה שהשלטון וכל עמדות המפתח והכוח נמצאות בידי הקבוצה הקטנה מבחינה מספרית. דבר זה נמשך שנים רבות עשרות ומאות שנים. ולומר שהסיבה לכך היא בגלל שבקבוצת המיעוט יש אנשים חכמים ובקבוצה השניה האנשים טפשים, זהו הסבר שטחי ואינו מדויק. ההסבר האמיתי לדבר הוא: "התדמית העצמית". בקבוצת המיעוט התדמית העצמית היא גבוהה וחיובית והיא מדרבנת את האנשים להגיע לתפקידים חשובים ועמדות מפתח. ואילו בקבוצה השניה התדמית העצמית היא שלילית ונמוכה מאוד. וכל אנשים גדלים "קטנים" ומשדרים לבניהם גם כן תדמית שלילית, כך קורה ששנים רבות קבוצת הרוב נשלטת על ידי קבוצת המיעוט. ואין לקבוצת הרוב אחיזה בשום תפקיד חשוב. חובתנו אם כן ליצור תדמית עצמית חיובית אצל ילדינו לעודד אותם ולרומם אותם תמיד בבחינת "ויגבה ליבו בדרכי ה'". כך נגיע לניצול יעיל יותר של יכולתם הגופנית וביצוע איכותי יותר של הדברים. זהו השלב הבא לאחר שמצליחים בתקשורת טובה עם הילדים יוצרים פתיחות ומונעים סגירות, ואפשר "להעלות אותם בדרגה" על ידי שיפור וחיזוק התדמית העצמית. יש להדגיש ולסייג שאין כוונה לומר שכל הכשלונות מקורם בתדמית עצמית שלילית או כל ההצלחות מקורם בתדמית חיובית. ברור שאם ילד מסוגל לשאת על כתפו משקל של עשרים ק"ג, לא נוכל על ידי עידוד ושיפור התדמית שלו להעמיס על כתפיו מאתיים ק"ג ואפילו לא מאה ק"ג או חמישים ק"ג. מה שנוכל להשיג על ידי חיזוק התדמית העצמית הוא, שהוא יוכל לשאת על כתפו עשרים וחמישה ק"ג או גדול ממה שהיה לפני כן. דוגמה זו היא להמחשת האמור בלבד, אך שאיפתנו צריכה להיות לחזק את ילדינו ואת עצמנו על ידי שיפור התדמית העצמית - ובפרט בתחום הרוחני, בהצלחה וחיזוק בעבודת ה', ועם מאמץ ותפילה לסייעתא דשמיא, נזכה לראות ברכה בעמלינו.

אמרי שפר

- * החזן איש הקדוש אומר: המידות המושחתות רבות הנה והן עצמן ובשרו של האדם. והממית אחת מהן, המית חלק ממנו, ומקצת עצמו ככל עצמו, ואומנם מיתה זו תחיה בעליה, ודברי תורה מתקיימין בידי.
- * הרה"ק רבי ישראל לוצטו אומר: שלושה מפסדי הזהירות: א. הטיפול והסירדה העולמית. ב. השחוק והלצון. ג. החברה הרעה.
- * הרה"ק רבי ישראל מסלנט אומר: מובא בשולחן ערוך: לפניו שתי חלות, אחת שלמה, ואחת גדולה ולא שלמה, - צריך לבצוע השלמה. ראה מכאן: ששלמות מוסרית חשובה יותר וקודמת להתרברבות וגדלות תורנית סתם.
- * הרה"ק רבי שלמה אבן גבירול אומר: המוסר מסיר סיכלות הסכל.

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

המנצנץ לעומתי. התקרב העני למקום וראה להפתעתו בצידי הדרך מוטלת לה אבן והיא מנצנצת באור יקרות. נטל את האבן וגילגלה בידו מצד אל צד. אסור אל ידידי הצורף - חשב העני - ואשאל אותו שמא אבן זו שווה משהו... נכנס העני אל הצורף וזה הצמיד אל עינו את זכוכית המגדלת, בחן את האבן ומיד קפץ כנשור נחש... היודע אתה מה מצאת? צעק הצורף בהתרגשות - אבן שלא תסולא בפז, עין לא ראתה כמותה, ראויה היא האבן להיות משובצת בכיתרו של הקיסר!... מיד שלח הצורף להודיע לקיסר כי מאן דהוא הביא לו אבן נפלאה, עין לא ראתה, ואכן מיד שלח הקיסר שליחים שיביאו לו את האבן ואת בעליה. בחן הקיסר את האבן והיא מצאה מאוד חן בעיניו. כמה מבקש אתה בעד האבן? שאל הקיסר את העני. אדוני הקיסר - אמר העני - בשעה שמצאתי את האבן לא ידעתי כלל מה שוויה, על כן יתן לי הקיסר כמה שבלבו לתת... נתן לו הקיסר סכום כסף עצום בעד האבן הטובה, ומאז התעשר האיש ולא ידע עוד מחסור כלל. כן הוא גם הנמשל - אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל - תורתנו הקדושה יקרה היא מפנינים ומשולה היא כאבן טובה. אומנם אין אנו יודעים את שוויה, שהרי לעיתים אנו מניחים את לימוד התורה ועוסקים בדברי הבאי. עלינו לדעת כי כל הלומד, ולו רק מילה אחת של תורה, ישלם לו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא את שכרו לאין ערוך.

(משל למה הדבר דומה)

שר אחד חשקה נפשו בתכשיט יקר כדי להתעטר בו, על כן הזמין אל ביתו צורף אומן, הושיבו באגף מיוחד, הניח לפניו זהב ואבנים טובות וציווה עליו כי יתקין תכשיט שכמותו טרם נראה, אף את כלי המלאכה שביקש האומן סיפק השר, לא חיסר דבר. לימים פנה האומן אל השר והודיע לו כי אחד הכלים הנחוצים לו למלאכת הצורפות אבד ואיננו. כעס השר כעס גדול וצעק: צא מבית! צא ואל תוסיף לראות את פני! מדוע - העיז האומן ושאל בקול רועד - האם רק מפני שאבד כלי חסר ערך אתה מגרש אותי ואינך חפץ במלאכת?... לא ולא - השיב השר - כלי זה מחירו פשוט, ושווה בעיני כקליפת השום, אלא שאם אבד סימן הוא כי אתה עושה מלאכתך רמיה וכל הימים אתה מתבטל ואוכל על חשבונך, שהרי אם היית עוסק במלאכתך באמונה, לא היה נאבד כלי עבודה חיוני זה, אין זאת אלא שאתה יושב בטל. כן הוא גם הנמשל - אמר הגיד מדובנא זצ"ל - החובה על כל אדם לעסוק בתורה כל הימים כדי שמתוך ריבוי החזרה לא ישכח את תלמודו. אם שוכח האדם את אשר למד, אין זאת אלא מפני שאינו שוקד על תלמודו כל צורכו!...

***

עני אחד הלך בדרך ונפשו מרה עליו. בביתו שרר מחסור ולא היה לחם לפי הטף. כך היה מהלך ומהרהר במר גורלו. לפתע, צד את עינו ניצנוץ. אסור ואראה - חשב העני - שמא מטבע הוא

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ כתוב: "היכון לקראת אלוֹקֵיךָ יִשְׂרָאֵל" (עמוס ד, יב). ולמדו רבותינו ז"ל מזה שצריך האדם להראות את עצמו בתפילה כעומד לפני המלך ולעמוד באימה, ולכן צריך להקפיד שיהיה מלובש בצורה מכובדת.
- ✓ אף על פי שבקריאת שמע די במה שאין ליבו רואה את הערוה, אף שליבו מגולה, מכל מקום בתפילה צריך לכסות את ליבו ואת גופו, כיון שבתפילה צריך לראות את עצמו כעומד לפני המלך ומדבר עימו, וצריך לעמוד באימה, אבל בקריאת שמע אינו מדבר, ואם עבר והתפלל כשרק ערותו מכוסה וממותניו ולמעלה מגולה, יצא ידי חובה בדיעבד.
- ✓ אף על פי שמעיקר הדין נפסק בשולחן ערוך שצריך לחגור חגורה לפני שמתפללים תפילת שמונה עשרה, מכל מקום בזמננו שהולכים בבגדים שמהודקים על הגוף, אין צורך לחגור חגורה גם בשעת התפילה, ועל כל פנים אותם שרגילים ללבוש לבוש כעין של פעם (שלא מונחים בהידוק על הגוף אלא מרווחים), נכון שיחגרו חגורה בשעת התפילה.
- ✓ מותר מן הדין להתפלל עם חולצה שהשרוולים קצרים עד שחלק מהזרוע העליון שבין המרפק לכתף מגולה, ובני הקיבוצים הרגילים ללכת במכנסים קצרים, מותר להם להתפלל כך (וברור שעדיף שיתפללו עם מכנסים ארוכים), ובלבד שיטלו ידיהם לפני התפילה, ויזהרו שלא יגעו ברגליהם בכל עת התפילה.
- ✓ במקומות שאין הדרך לעמוד בפני אדם גדול יחף בלי גרביים, אין להתפלל כך. וכיון שבזמננו אין דרך לעמוד בפני אדם גדול ללא גרביים, על כן אין להתפלל כך. וההולך עם סנדלים, ראוי שילבש גרביים.
- ✓ אין להתפלל עם נעלי בית, כיון שבזמננו אין דרך לעמוד בפני גדולים עם נעלי בית.
- ✓ במקומות שאין דרך לעמוד בפני אדם גדול עם מגפיים, אין להתפלל עימם או להיכנס לבית הכנסת. ומכל מקום המיקל בזה יש לו על מה לישמוך. ומותר להתפלל עם מעיל גשם. ומכל מקום אם אפשר, טוב ליהרר להתפלל בלי מעיל גשם.
- ✓ יש אומרים שאפשר להקל להתפלל כשעל כובעו מונח ניילון שמגן מהגשם, אם הניילון מהודק היטב, ויש אומרים שנכון להוציא את הניילון.
- ✓ אין לאדם ללבוש כפפות בשעת התפילה, כיון שנחשב דבר זה כגאוון וביזיון. ומכל מקום, במקום שהקור גדול יש להקל בזה, כיון שניכר שלבישתן היא להגנה מהקור.
- ✓ אין להתפלל כשהוא לבוש בפיג'מה, ומכל מקום חולה שאינו יכול להתהדר בלבושו, שהוא שוכב במיטה, מותר לו להתפלל עם פיג'מה.
- ✓ פועל משפטיק את עבודתו ורוצה להתפלל, ובגדיו מלוכלכים מהעבודה, כגון שעובד בבנין וכיוצא בזה, ראוי ונכון שיחליף את בגדי העבודה וילבש בגדים נקיים בשעת התפילה.
- ✓ ראוי לכל אדם ללבוש בשעת התפילה חליפה ואישה המתעסקת בעבודות הבית וחוגרת סינר, ראוי שתסיר את הסינר בשעת התפילה.
- ✓ ראוי להקפיד לחבוש כובע על ראשו, וכפי שהדרך לעמוד בפני אנשים חשובים, ולא יסתפק בכיסוי הכיפה שלובש כל היום. במה דברים אמורים? - בתפילת מנחה וערבית, אבל בתפילת שחרית כיון שמתעטף בטלית אי אפשר להתעטף עם הכובע, ומוכרח להסירו ולהסתפק רק בכיפה, וגם כדי שיוכל להניח תפילין של ראש בריוה.
- ✓ אף על פי שנאמר בסעיף הקודם שראוי לאדם להקפיד לחבוש כובע על ראשו (בתפילת מנחה וערבית), מכל מקום מי שאינו חובש כובע (כגון שרגיל תמיד ללכת רק עם כיפה, או בימים חמים וכדומה), יקפיד לכל הפחות לחבוש בשעת התפילה כיפה המכסה את רוב הראש.
- ✓ מי שהתפלל (או בירך ברכה) בגילוי הראש (כגון שלא הרגיש שנפלה לו הכיפה), יצא ידי חובה, ואינו צריך לחזור ולהתפלל שנית בכיסוי הראש.
- ✓ נערות ורוקות צריכות לכתחילה לכסות את ראשן בעת שמברכות, וכל שכן בעת שמתפללות שמונה עשרה, ואף על פי שאין למחות בתוקף בידי המקילות בזה, שיש להן על מה שיסמוכו, מכל מקום לכתחילה יש ליהרר בזה. ולכן חובה קדושה מוטלת על ראשי ומנהלי בתי הספר לבנות לעמוד על המשמר ולהורות לתלמידות לכסות ראשן בשעה שמתפללות ומברכות וקוראות בתנ"ך, ולכל הפחות בשעה שמתפללות.

(התפילה והלכותיה)